

*Науковий керівник – Тетяна КУЧМІЙОВА
кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ

**ОЗАРИНСЬКА Каріна, здобувачка вищої освіти
спеціальність С4 «Психологія»**

Міжнародний гуманітарний університет

***Анотація:** Публікація присвячена результатам дослідження багатогранного впливу війни на процес формування світогляду та ціннісних орієнтирів молодого покоління в Україні. Метою статті є аналіз ключових трансформацій у психологічній, соціальній та ціннісній сферах, спричинених безпосереднім досвідом воєнних дій.*

***Ключові слова:** війна, впливи війни на особистість, світогляд, світогляд молодого покоління, цінності, пріоритети у період криз.*

Війна є каталізатором глибинних змін у суспільстві, і її вплив на формування світогляду молодого покоління є особливо значущим та багатограним. Молодь, як найбільш чутлива частина соціуму, яка перебуває на етапі активного становлення особистості, зазнає величезного психологічного, соціального та ціннісного тиску. Пережитий досвід війни не просто змінює погляди, а переформатовує базові уявлення про безпеку, цінності, майбутнє та роль людини у світі.

Війна залишає глибокий слід на психіці молодих людей, що безпосередньо впливає на їхнє світосприйняття [1]:

- посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) та тривожність, а саме постійний страх, втрата близьких, руйнування звичного життя викликають високий рівень тривожності та можуть призвести до ПТСР. Це формує світогляд, де небезпека є постійною, а світ — непередбачуваним і крихким.

- стійкість та адаптивність (необхідність виживати, швидко приймати рішення та адаптуватися до нових, часто екстремальних умов, розвиває стресостійкість, гнучкість та здатність до виживання; молоде покоління стає більш "дорослим" у кризових ситуаціях).

- зниження ролі сім'ї та пошук нових опор (руйнування сімейних зв'язків через вимушене переміщення або втрати змушує молодь шукати опору поза традиційними інститутами).

Відтак, кризові події призводять до переоцінки життєвих пріоритетів та цінностей. Конкретизуємо наш погляд.

1.) *Пріоритет нематеріальних цінностей.* Цінність життя, свободи, здоров'я та людських стосунків зростає, тоді як матеріальні блага можуть відійти на другий план, оскільки їхня нетривкість була продемонстрована руйнуваннями.

2.) *Громадянська позиція та патріотизм:* Екзистенційна загроза викликає різке зростання національної свідомості, патріотизму та згуртованості. Молодь активно долучається до волонтерства, громадянського спротиву та відновлення країни. Зростає бажання не виїжджати з України або повернутися для її розбудови.

3) *Рольові моделі.* Героями та прикладами для наслідування стають військові, волонтери та активні громадяни, які демонструють сміливість, самопожертву та відповідальність. Вплив блогерів чи "селебритіс" як рольових моделей знижується.

Принагідно зауважимо, що вплив війни також виявляється і у формуванні політичних поглядів та соціальної активності. Маємо на увазі наступне:

1. Зростання громадської активності (молодь стає більш вимогливою до влади, активною у громадському житті та боротьбі за демократичні цінності; війна формує розуміння, що майбутнє країни залежить від особистої участі кожного).

2. Толерантність та єдність. (На тлі спільної боротьби може спостерігатися зростання толерантності до різних вразливих груп суспільства, оскільки єдність перед зовнішнім ворогом стає найвищою цінністю).

3. Несприйняття агресії та авторитаризму. (Безпосереднє зіткнення з військовою агресією формує стійке неприйняття будь-яких форм авторитаризму, насильства та імперської політики. Це зміцнює просвіропейський та демократичний вибір).

Отож війна створює значні перешкоди на шляху освіти та професійної самореалізації, що також впливає на світогляд:

- прогалини в освіті, адже дистанційне навчання, постійні тривоги та проблеми з електропостачанням погіршують якість освіти, що може викликати відчуття обмежених можливостей для професійного розвитку.

- виклик економічної самостійності у зв'язку зі зруйнованою інфраструктурою, економічними труднощами та безробіттям ускладняється пошук роботи та досягнення економічної незалежності.

- рання зрілість та цілеспрямованість (незважаючи на виклики, пережитий досвід може прискорити процес самовизначення, а молодь, яка бачила війну, часто швидше визначається зі своїми цілями та прагненнями).

Таким чином, вплив війни на світогляд молодого покоління є дуалістичним. З одного боку, це глибокі психологічні травми, відчуття нестабільності та втрачені освітні можливості. З іншого — це каталізатор національної зрілості, високої громадянської свідомості, переоцінки цінностей на користь нематеріальних і формування покоління з винятковою стійкістю, адаптивністю та патріотизмом. Це покоління, яке матиме вирішальний вплив на відбудову та майбутнє України, несучи в собі як біль втрат, так і неймовірну силу духу.

Список використаних джерел:

1. Панькіна Є. Е. Сучасна молодь: яка вона? *Молодь XXI сторіччя: виклики інформаційного віку*. Київ : ГО «Молодіжна Альтернатива». 2011. С. 83–89.

Abstract: The publication is dedicated to the results of a study of the multifaceted impact of war on the process of forming the worldview and value orientations of the younger generation in Ukraine. The aim of the article is to analyze key transformations in the psychological, social and value spheres caused by the direct experience of military operations.

Key words: war, effects of war on personality, worldview, worldview of the younger generation, values, priorities in times of crisis.

**Науковий керівник - ЄРМАКОВА Світлана
д.п.н. проф., професор кафедри педагогіки та психології
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса**